РАЗДЕЛ 7
КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИ ОТ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

СЪДЪРЖАНИЕ

7.1. Преглед на изпълнението на програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда от втория ПУРБ (2016 – 2021 г.) 5

7.2. Актуализация на програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда 12

7.2.1. Повърхностни води 13

7.2.1.1 Мерки, насочени към намаляване на замърсяването от населените места 13

7.2.1.2 Мерки насочени към намаляване на замърсяването от индустриални източници 14

7.2.1.3 Мерки насочени към намаляване на замърсяването от селското стопанство 15

7.2.1.4 Мерки насочени към намаляване на хидроморфологичния натиск 16

7.2.1.5. Мерки, насочени към опазване на зоните за защита 17

7.2.1.6. Мерки, насочени към опазване на крайбрежни морски води 18

7.2.2 Подземни води 19

7.2.3. Мерки за водна ефективност и въвеждане на принципа за възстановяване на разходите за водни услуги....22

7.3. Мерки в Плана за управление на речните басейни, имащи значение за постигане и на целите в Плана за управление на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление на водите 23

7.4. Мерки, свързани с адаптация към климатичните промени 23

7.5. Подход за климатична проверка на програмата от мерки....23

7.6. Икономически и институционален анализ на Програмата от мерки 24

СПИСЪК ТАБЛИЦИ

Таблица 1 Мерки в ПУРБ II 5

Таблица 2 Изпълнението на Програмата от мерки през втория планов период (2016-2021г.) 7

Таблица 3 Преглед на изпълнението на мерките, обвързани със съответните индикатори за изпълнение и ключови типове мерки (КТМ) 8

Таблица 4 Отговорни институции 25

СПИСЪК ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Приложение 7.1 – Списък на неизпълнените проекти/мерки от ПУРБ II (2016 - 2021г.);
2. Приложение 7.2. – Програма от мерки
3. Приложение 7.2.1. – Връзка Мерки-Движещи сили;
4. Приложение 7.3 - Климатична проверка на мерките в Програмата от мерки към ПУРБ на ЧРБУ;

Планът за управление на речните басейни (ПУРБ) цели интегрирано управление на водите на основата на речния басейн. Програмата от мерки (ПоМ) е основният инструмент за постигане целите на Плана за управление на речните басейни (ПУРБ). Програмата от мерки е изготвена съгласно изискванията на Глава X, Раздел V, чл. 156м, като са взети предвид анализите изготвени в съответствие с Раздел IV и целите по Раздел III от Закона за водите.

На база на определеното текущо състояние на водите и водните екосистеми (Раздел 4), отчитайки бъдещото развитие и потребностите от вода са определени целите за всяко водно тяло (ВТ) за постигане на „добро състояние на водите" (Раздел 5), като са взети предвид и зоните за защита на водите (Раздел 3) и техните специфични изисквания. Въз основа на анализа на състоянието на всяко водно тяло и причините, довели до това състояние, съобразявайки се с поставените цели, са планирани мерки за редуциране или отстраняване на негативния ефект или за поддържане на постигнатото добро състояние. Там, където има необходимост от допълнителни проучвания, подготовителните дейности или очаквания ефект след изпълнението на мерките изискват по-дълъг срок за постигане на планираните екологични цели, в трите Плана за Черноморския басейнов район са формулирани изключения от поставения от РДВ срок за основната цел: „добро състояние на водите до 2015" и са определени по-дълги срокове за конкретни ВТ (посочени в Раздел 5).

7.1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМИТЕ ОТ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОТ ВТОРИЯ ПУРБ (2016 – 2021 Г.)

Съгласно чл. 156н, ал. 1 от Закона за водите всяка програма включва основни, а при необходимост и допълващи мерки.

Програмите от мерки в първите два Плана за управление на речните басейни в Черноморски район за басейново управление на водите (2010 – 2015 г.) и (2016-2021 г.) включват основни мерки и допълващи мерки (последните се прилагат към основните мерки за постигане на целите).

Във втория ПУРБ бяха разработени пет ПоМ, като във всяка програма бяха включени три вида мерки – основни, други основни и допълващи, като бяха заложени **1302 бр. мерки, от тях на ниво водно тяло – 1062 бр. мерки, на ниво РБУ – 162 мерки, ЗЗВ – 35 бр. и от ЕО – 36 бр. мерки, както следва:**

Таблица 1 Мерки в ПУРБ II

Мерки в ПУРБ II	Бр.
Видове мерки	
Общ брой предвидени конкретни мерки, в т.ч.:	1191
Основни и други основни мерки	772
Допълващи мерки	419

За изпълнението на заложените мерки бяха отговорни различни институции, разпределени в съответните министерства, като по-значими сектори от тях са:

Сектор Индустрия и Транспорт

- Мониторинг и мерки за недопускане замърсяване на акваторията на пристанищата
- Контрол на дейностите по предаване и транспортиране на товари/отпадъци от корабна дейност
- Привеждане в съответствие на депа за промишлени и строителни отпадъци

Сектор ВиК

- Изграждане на нови и реконструкция на ПСОВ и ГК; Изграждане на дълбоководни заустявания

Сектор Земеделие

- Прилагане на добри земеделски практики
- Прилагане на водоспестяващи техники и технологии за напояване
- Контрол върху прилагането на торове и препарати за растителна защита

Сектор Околна среда

- Ограничаване на добива на инертни материали от речните корита
- Изграждане на рибни проходи
- Залесяване и стопанисване на горите във вододайните зони
- Контрол на водовземането от повърхностни и подземни води

Общинска политика

- Закриване и рекултивация на общински депа
- Укрепване на свлачища и бреговата ивица на Черно море
- Мерки за защита от наводнения (в т.ч. почистване на речните русла; поддръжане на язовирна стена и съоръженията към нея; поддържане на корекции на речни участъци и изграждане на нови и др)

От общо планираните мерки ~20 % са от компетенциите и задълженията на Басейнова дирекция „Черноморски район“. За всички останали мерки, с цел проследяване на напредъка в изпълнението на Програмата от мерки, Басейнова дирекция „Черноморски район“ ежегодно изисква информация от отговорните институции (на национално и на регионално ниво). Може да се заключи, че събраната информация е с недостатъчна степен на пълнота и достоверност. Представените данните са непълни и противоречиви от голяма част от институциите, към които е отправена молба за предоставяне на информация в изискуемия срок, от други – не е представена информация. Това съответно повлиява пълнотата и достоверността на направения анализ на изпълнението на ПоМ към ПУРБ 2016-2021 г., както и върху планирането на нови мерки, включително актуализиране на съществуващи, при необходимост.

В следващата таблица е представено в обобщен вид изпълнението на Програмата от мерки през втория планов период (2016-2021г.):

Таблица 2 Изпълнението на Програмата от мерки през втория планов период (2016-2021г.)

Видове мерки	изпълнена изцяло (бр.)	в процес на изпълнение (бр.)	планирана (бр.)	не е стартирала (бр.)
общо мерки			1302*	
основни мерки	48	191	660*	363
допълващи мерки	43	113	574*	413
инвестиционни мерки	25	48	191*	118
административни мерки	36	180	844*	623

**Забележка: всички планирани и стартирали мерки, за които има информация, са представени общо като мерки „в процес на изпълнение“*

За изпълнението на 84% от **основните мерки** са предприети действия от ангажираните институции.

Като основни мерки са определени мерките в изпълнение на минималните задължителни изисквания на РДВ и свързаните с нея директиви, като прилагането на директивите е регламентирано в българското екологично законодателство.

Други дефинирани мерки: за регулиране на водовземанията; за подпомагане на ефективното и устойчиво използване на водите; за регулиране на замърсяването на водните тела от точкови и дифузни източници и др. Мерките с регулярен характер са контролни и се изпълняват ежегодно, по предварително изготвени графици.

Отчита се висок процент на нестартиралите **допълващи мерки**. Във втория ПУРБ бяха заложени **допълващи мерки**, включително по време на прилагане на Плана бяха предприети следните действия:

- Анализиране на причините за евентуално неизпълнение, като ежегодно се изготвя оценка на състоянието на водите и в случай на установено трайно отклонение при анализа на резултатите от мониторинга и не е известен източника на натиск се извършва проучвателен мониторинг (Раздел 4). Извършват се съвместни проверки с РИОСВ за нерегламентирано заустване на замърсители. Идентифицират се съответните проблеми, които биха повлияли на състоянието на повърхностните и подземните водни тела.

- Актуализиране на програмите за мониторинг.

- Преразглеждане и изменения на разрешителни.

- На най-ранен етап при инвестиционно предложение се прилага оценка на потенциалните въздействия и недопускане на влошаване на състоянието на водните тела, вкл. и по отношение на кумулативния ефект.

- При процедура по издаване на разрешителни се извършва преценка на съответствието на заявеното водовземане/ползване с действащите ПУРБ, ПУРН и ЗВ. При констатирано несъответствие и отрицателна преценка, не се издава разрешително.

Анализът на изпълнението на Програмата от мерки в рамките на действие на ПУРБ 2016-2021г. показва висок процент стартирали основни и други основни мерки и висок процент нестартирали допълващи мерки. Има закъснение в заложените крайни срокове, но отговорните

институции са предприели действия за реализиране на повечето мерки в срока на действие на Плана. Типовете допълващи мерки са обвързани с голям брой водни тела и водоизточници, което е причина за отчетения процент нестартирали мерки. В приложение, на основание чл. 159, ал. 2, т. 3 от Закона за водите, е представен списък на мерките, предвидени в предходния план, които не са били предприети (Приложение 7.1).

Таблица 3 Преглед на изпълнението на мерките, обвързани със съответните индикатори за изпълнение и ключови типове мерки (КТМ)

Мерки	01.01.2017 – 31.12.2018	01.01.2019 – 31.12.2020	01.01.2021 - 31.12.2022
КТМ1	**Изграждане или модернизиране на пречиствателни станции за отпадъчни води**		
1.1&1.3 Строителство, реконструкция или модернизация на канализационни системи	Изградена 1 ПСОВ; Реконструирана 1 ПСОВ; Изградена 12,661 km канализационна мрежа	Изградени 3 ПСОВ и 53 km канализационна мрежа; Реконструирани 2 ПСОВ и 6 km канализационна мрежа	През 2022г. ВиК Търговище подмяна и монтаж на редуктор на ПСОВ-Търговище; Общини и ВиК дружества са реконструирани 4.719 км канализационна мрежа
1.3 ПСОВ със съоръжения за третично пречистване – редуциране на общ азот и общ фосфор	0	2 ПСОВ реконструирани и модернизирани със съоръжения за редуциране на общ азот и общ фосфор	
1.4 Мониторинг на заустванията на отпадъчни води от промишлени предприятия в канализационните системи на населени места	80 контролни проверки	516 контролни проверки	Шест ВиК дружества са извършили близо 7000 бр. проверки и анализи на производствени води заустван в канализ. системи на населените места.
КТМ8	**Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства**		
2.1&2.2 Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови водопроводи и елементи от водоснабдителната система	Изградена 21,809 km водопроводна мрежа	Изградена 64 km водопроводна мрежа; Реконструирана 189 km водопроводна мрежа	Изградена е над 27.634 км водопроводна мрежа; Реконструирана е над 199.763 км
2.3 Нови водоснабдителни съоръжения	Извършени 5 проучвания; Изградени 2 съоръжения; Установени несъответствия при 12 водоснабдителни зони	Извършени 5 проучвания; Изградено 1 съоръжение	Изгражда се 1 проучвателен в община Сливен.; 1 бр. Община Аврен, с. Садово сондаж (в процес на въвежде в експлоатация)
2.4 Подобряване на напоителните системи	Възстановени напоителни канала 22,36 km	0	
КТМ13	**Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)**		

Мерки	01.01.2017 – 31.12.2018	01.01.2019 – 31.12.2020	01.01.2021 - 31.12.2022
2.6 Зони за защита на питейните води	379 проверки за съответствие; 18 обособени зони	3379 проверки за съответствие; 5 обособени зони	
КТМ19	**Мерки за предотвратяване или контрол на неблагоприятните въздействия нот рекреационните дейности**		
2.7 Зони за отдих, къпане и водни спортове	91 определени зони с добро или отлично качество на водата за къпане	88 определени зони с добро или отлично качество на водата за къпане	
КТМ99	**Други превантивни мерки**		
3.2 & 3.4 Издадени разрешителни за водовземане или ползване	2 233 контролни проверки; 208 издадени разрешителни; 6 решения за отказ; 161 решения за продължаване срока на действие; 65 решения за прекратяване на разрешителни; 37 решения за отнемане на разрешителни	2 030 контролни проверки; 153 издадени разрешителни; 21 решения за отказ; 235 решения за изменения на разрешителни; 69 решения за прекратяване на разрешителни, 29 решения за отнемане на разрешителни	1665 контролни проверки; 216 издадени разрешителни 13 решения за отказ; 388 решения за изменение или продължаване; 50 решения за прекратяване на разрешителни; 3 решения за отнемане на разрешителни
3.3 Издадени становища за допустимост на инвестиционни предложения	778 издадени становища за допустимост; 16 издадени становища за недопустимост	Преразгледани 497 разрешителни	1155 издадени становища за допустимост 21 издадени становища за недопустимост
КТМ14	**Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността**		
3.1 Качествен контрол	4 проведени поръчки за проучвателни дейности	15 рехабилитирани пунктове за наблюдение; 3 проведени поръчки за проучвателни дейности	
3.5 Проучвания, анализи и изследвания на разпространението, въздействието и източниците на натиск/замърсяване на водите, включително събиране или картографиране на информация и разработване/адаптиране/прилагане на математически модели	4 проучвания за въздействието на минните дейности и обособяването на зони за възпроизводство на рибната фауна	-	

Мерки	01.01.2017 – 31.12.2018	01.01.2019 – 31.12.2020	01.01.2021 - 31.12.2022
КТМ16	**Модернизиране или подобрения на пречиствателни станции за промишлени отпадъчни води (включително от земеделски стопанства)**		
4.1 Класификация на предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал	Издадени 106 становища за класификация на предприятия/съоръжения;	Издадени 12 становища за класификация;	Издадени становища за класификация с отговорен за изпълнението МОСВ – 109 бр. становища за цялата територия на страна
4.2 Предотвратяване на големи аварии с опасни вещества	Издадени са 7 становища; Одобряване на 16 доклада за безопасност	Издадено 1 становище; Одобряване на 2 доклада за безопасност	
4.3 Заустване на отпадъчни води във водни обекти	37 издадени/ актуализирани комплексни разрешителни; 10 издадени решения по ОВОС; 550 контролни проверки	17 издадени/актуализирани комплексни разрешителни; 17 издадени решения по ОВОС; 558 контролни проверки	БДЧР-издадени нови разрешителни за заустване по ЗООС и ЗВ - 10 бр. ИАОС поддържа публичен регистър на комплексните разрешителни от ИАОС на адрес http://registers.moew.government.bg/kr/ 639 контролни проверки
КТМ21	**Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура**		
5.1 Закриване и рекултивация на депа	2 депа закрити; 23 контролни проверки	43 депа закрити; 84 контролни проверки	71 закрити и рекултивирани нерегламентирани сметища 63 контролни проверки
5.2 Закриване и рекултивация на депа, които не отговарят на нормативните изисквания	19 депа закрити; 6 контролни проверки; 7 депа рекултивирани	5 депа закрити; 11 контролни проверки; 12 депа рекултивирани	13 закрити депа; 18 рекултивирани депа; 15 контролни проверки
КТМ4	**Възстановяване на замърсени зони (замърсяване по исторически причини, включително седименти, подземни води, почви)**		
5.3 Закриване и рекултивация на депа за производствени отпадъци	1 контролна проверка	0	
5.4 Ограничаване на замърсяването от минали дейности	Възстановени са 5 обекта; 15 контролни проверки	5 рекултивирани терена 8 контролни проверки	
КТМ3	**Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието**		
6.1 Обезвреждане на забранени, негодни за употреба и изтекъл срок на годност пестициди	0	11 склада затворени	
КТМ2	**Намаляване на замърсяването с биогенни елементи от земеделието**		
6.2 Опазване на зони, в които водите са чувствителни към	0	1 регистрирана зона	

Мерки	01.01.2017 – 31.12.2018	01.01.2019 – 31.12.2020	01.01.2021 - 31.12.2022
биогенни елементи			
6.3 Контрол по спазване на изискванията за торене и съхранение на торове	0	3 901 контролни проверки	2 941 контролни проверки
6.4 Предотвратяване на замърсяването с нитрати	0	295 контролни проверки	
КТМ12	**Консултантски услуги за селското стопанство**		
6.5 Добри селскостопански практики	0	356 контролни проверки за съответствие; 3 тренировъчни практики; Обучения на 53 фермери	
КТМ5	**Подобряване на надлъжната непрекъснатост (напр. създаване на рибни проходи, разрушаване на стари бентове)**		
7.1 Изграждане и/или преустройство на рибни проходи	0	Преустройство на 1 рибен проход	
КТМ20	Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от риболова и други видове експлоатация/отстраняване на животни и растения		
7.3 Зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	0	1 регистрирана зона; 61 контролни проверки	61 контролни проверки

След обстоен анализ на информацията, може да се обобщи следното:

Стартирало е изпълнението на голяма част от мерките и се отчита напредък по изпълнението им, спрямо предходния период.

За нестартиралите мерки основните причини за отчитане на неизпълнението са:

- Част от отговорните за предоставяне на информацията, не са подали към БДЧР информация в искания срок и извън него или данните са непълни.

- Незаинтересованост от страна на отговорните за изпълнение за реализирането им. Не се припознават заложените дейности в обхвата им на действие, както и не се планират средства в бюджетите.

- Липсата на финансови инструменти за обезпечаване на заложените в ПУРБ дейности.

Изпълнението на заложените мерки се финансира чрез европейски фондове, държавен и общински бюджети, бюджети на ВиК оператори, както и средства от титуляри на разрешителните и юридически лица, ангажирани за изпълнението на Програмата от мерки.

На база на наличната информация, финансовото изпълнение на програмата от мерки за изпълнение на ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 е от ПУДООС, ОПОС, ПРСС и различни други източници на фиансиране.

При изготвянето на втория ПУРБ и по-специално на Програмата от мерки, някои институции не бяха достатъчно ангажирани и не припознаха заложените мерки.

В резултат от изпълнението на мерките, заложени в ПУРБ 2016-2021г. се наблюдава подобрение в състоянието на повърхностните и подземните водни тела спрямо ПУРБ 2010-2015г.

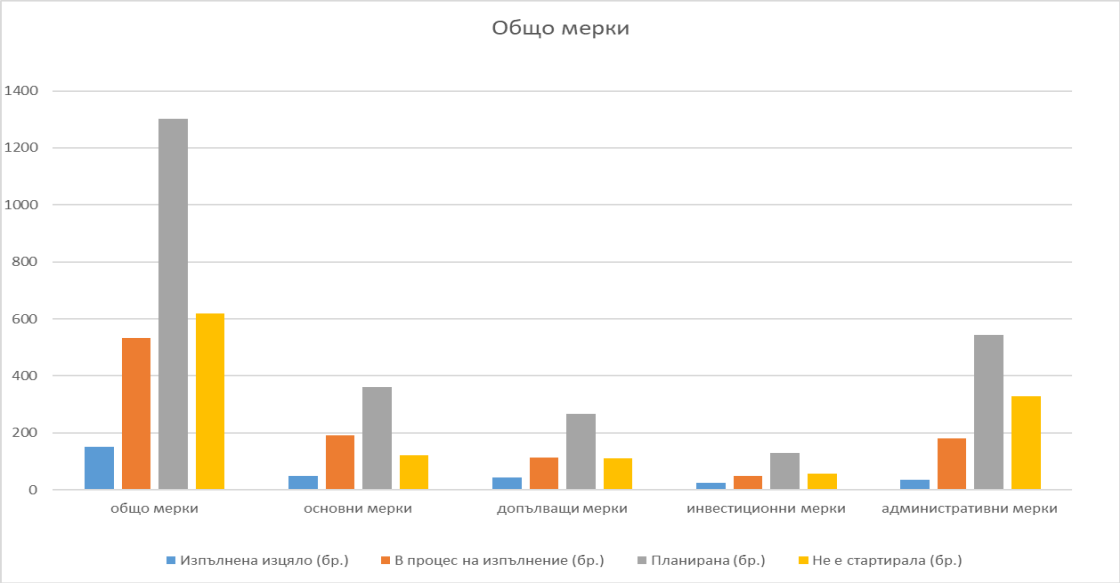

7.2. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМИТЕ ОТ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

В съответствие с изискванията на чл.157, ал.1, т. 8 от Закона за водите, краткият преглед на Програмата от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда в Плана съдържа **основни, други основни и допълващи мерки**, следвайки концептуалната аналитична рамка на модела Движеща сила – натиск – въздействие –състояние – екологични цели – мерки и представена в Приложение 7.2.1. Връзка Мерки - движеща сила.

За постигане целите на ПУРБ 2022-2027г. са планирани конкретни мерки по водни тела (за повърхностни и подземни води), като са обвързани със състоянието на всяко водно тяло и формулираните за него цели; мерки които се прилагат за всички водни тела в района на басейново управление (мерки на нивор РБУ) и мерки, насочени към опазване на зоните за защита на водите (ЗЗВ).

В съответствие с изискванията на чл.156о от Закона за водите са представени и възможните допълнителни мерки. Допълнителните мерки се предвиждат в хода на прилагане на ПУРБ в случаите, когато данните от мониторинга или други данни показват, че целите за опазване на околната среда за дадено водно тяло не могат да бъдат постигнати чрез предвидените основни и допълнителни мерки и/или в поставения срок. В приложение 7.2.2. е представен Списък с допълнителните мерки за Черноморски басейнов район.

При актуализацията на настоящата Програма от мерки към ПУРБ 2022-2027 е следван подхода от ПУРБ 2016-2021, както следва:

- мерки, които са с текущ/регулярен характер, или за които са предприети действия, но не

са приключили се запазват в новия планов период и се отчитат като съществуващи.

- там, където е преценено, че съществуващите мерки са недостатъчни за постигане на целите, са планирани нови мерки.

- мерките, за които е преценено, че са некоректно формулирани и/или са в несъответствие с нормативната уредба са преформулирани (модифицирани) в съответствие с действащото законодателство или са отпаднали, като в замяна се планират нови, ако има необходимост.

На база на идентифицираните значими проблеми в управлението на водите в Черноморски район за басейново управление, в актуализираната Програма от мерки към ПУРБ 2022-2027г. са планирани мерки и конкретни действия към тях, насочени към източника на натиск, оказващ въздействие върху повърхностните или подземни водни тела и води до влошаване на тяхното състояние.

Идентифицираните движещи сили оказващи значим натиск върху повърхностните и подземни води са, както следва: урбанизация, индустрия, селско стопанство, рибовъдство и аквакултури, горско стопанство, туризъм и рекреация, транспорт, изменение в климата, и непозната движеща сила (други).

Изборът на конкретни мерки в ПоМ към ПУРБ 2022-2027г. на ЧРБУ е съобразно разработеният на национално ниво **Каталог от мерки[1].** Каталогът включва ключови типове мерки, конкретни мерки и конкретни действия за изпълнение на мерките.

При актуализацията на Програмата от мерки към ПУРБ на ЧРБУ е преразгледан списъкът с мерки от ПУРБ 2016-2021г. като са направени следните промени:

- някои от мерките отпаднаха поради: замяна с преформулирани мерки от каталога; отпаднала необходимост т.к са разработени нови по – обхватни мерки;

- дефинициите на някои от съществуващите мерки от ПУРБ 2016–2021г. бяха актуализирани (модифицирани) с цел по-пълно съответствие със законодателството, което касаят, обхващане на конкретен вид натиск или такива със сходни въздействия, както и за по - ясно разбиране на целта за тяхното прилагане от отговорните органи и заинтересованите страни.

- включване на нови мерки за отстраняване на пропуски във втория План или поради изменения в нормативните актове.

Програмата от мерки към третия ПУРБ е съобразена със забележките на ЕК при оценка на вторите Планове.

7.2.1. Повърхностни води

7.2.1.1 Мерки, насочени към намаляване на замърсяването от населените места

Движещи сили:

[1] http://www5.moew.government.bg/?page_id=24258

➢ **Урбанизирани територии**

▪ **КТМ 1: Изграждане или модернизиране на пречиствателни станции за отпадъчни води** (мерки - Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места; Изграждане на нови локални системи за пречистване на отпадъчни води специално за ваканционни селища, като се има предвид сезонния натиск; Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на производствени отпадъчни води, заустени във водни обекти;

▪ **КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства** (мерки - Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения; Намаляване на водовземането чрез въвеждане на водоспестяващи технологии; Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване;

▪ **КТМ 13: Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)** (мерки - Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите; Проучване и изграждане на необходимата инфраструктура за подобряване на питейното водоснабдяване; Ограничаване на водовземането за всяка друга цел, когато съществува риск да се засегне водовземането за питейно битово водоснабдяване на населението; Опазване на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване);

▪ **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води);

▪ **КТМ 17: Мерки за намаляване на седиментите от почвената ерозия и повърхностния отток**, с мярка - Намаляване на ерозията на водосбора;

▪ **КТМ 21: Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура**

7.2.1.2 Мерки насочени към намаляване на замърсяването от индустриални източници

➢ **Индустрия**

- **КТМ 15: Мерки за поетапно прекратяване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни опасни вещества или за намаляване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни вещества** (мерки - Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/приоритетни вещества; Подобряване на оценките на химичното състояние на повърхностните води);

- **КТМ 16: Модернизиране или подобрения на пречиствателни станции за промишлени отпадъчни води** (мярка - Изменение или прекратяване на разрешителни за заустване на отпадъчни води, в резултат от преразглеждането им) и др.

7.2.1.3 Мерки насочени към намаляване на замърсяването от селското стопанство

➢ **Селско стопанство**

- **КТМ 2: Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието,** със следните мерки - Биологични методи за ограничаване на еутрофикацията; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите;

- **КТМ 3: Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието** (мерки - Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита);

- **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води).

- **КТМ 17: Мерки за намаляване на седиментите от почвената ерозия и повърхностния отток**, с мярка - Намаляване на ерозията на водосбора.

➢ **Рибовъдство и аквакултури**

- **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността.** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване

на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води).

7.2.1.4 Мерки насочени към намаляване на хидроморфологичния натиск

- **Индустрия и селско стопанство**

  - **КТМ 7: Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела, различни от надлъжната непрекъснатост (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.).** (мерки - Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките; Осигуряване на измерване на количеството повърхностните води; Оптимизиране на водовземането с цел недопускане влошаване на състоянието на водите; Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита; Изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане от повърхностни води, в резултат от преразглеждането им; Осигуряване на екологичния отток.

  - **КТМ 17: Мерки за намаляване на седиментите от почвената ерозия и повърхностния отток**, с мярка - Намаляване на ерозията на водосбора.

  - **КТМ 23: Мерки за естествено задържане на води**, с мярка - Подобряване на естественото задържане на водата.

- **Рибовъдство и аквакултури**

  - **КТМ 5: Подобряване на надлъжната непрекъснатост** (мерки - Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите)

  - **КТМ 7: Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела, различни от надлъжната непрекъснатост (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.).** (мерки - Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките; Осигуряване на измерване на количеството повърхностните води; Оптимизиране на водовземането с цел недопускане влошаване на състоянието на водите; Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита; Изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане от повърхностни води, в резултат от преразглеждането им; Осигуряване на екологичния отток.

- **Други**

  - **КТМ 5: Подобряване на надлъжната непрекъснатост** (мерки - Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите)

  - **КТМ 6: Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела, различни от надлъжната непрекъснатост (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини,**

подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.) с конкретни мерки: Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия; Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките; Прилагане на ОВОС за инвестиционни предложения/проекти, свързани с ново изменение на физичните характеристики на повърхностни водни тела; Подобряване на оценката на хидроморфологичния натиск.

7.2.1.5. Мерки, насочени към опазване на зоните за защита

- **КТМ 13: Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)** (мерки - Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите; Проучване и изграждане на необходимата инфраструктура за подобряване на питейното водоснабдяване; Ограничаване на водовземането за всяка друга цел, когато съществува риск да се засегне водовземането за питейно битово водоснабдяване на населението; Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване).

- **КТМ 18: Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от инвазивни чужди видове или внесени заболявания** с мярка - Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита.

- **КТМ 20: Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от риболова и други видове експлоатация/отстраняване на животни и растения** (мерки - Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита)

- **КТМ 6: Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела, различни от надлъжната непрекъснатост (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.)** с конкретни мерки: Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия; Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките; Прилагане на ОВОС за инвестиционни предложения/проекти, свързани с ново изменение на физичните характеристики на повърхностни водни тела; Подобряване на оценката на хидроморфологичния натиск.

- **КТМ 7: Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела, различни от надлъжната непрекъснатост (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.).** (мерки - Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките; Осигуряване на измерване на количеството повърхностните води; Оптимизиране на водовземането с цел недопускане влошаване на състоянието на водите; Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита; Изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане от повърхностни води, в резултат от преразглеждането им; Осигуряване на екологичния отток;)

- **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места;

Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.)

- **КТМ 2: Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието,** със следните мерки - Биологични методи за ограничаване на еутрофикацията; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите;

- **КТМ 3: Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието** (мерки - Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита;

- **КТМ 23: Мерки за естествено задържане на води**, с мярка: Подобряване на естественото задържане на водата.

7.2.1.6. Мерки, насочени към опазване на крайбрежни морски води

С цел ограничаване на замърсяването и подобряване на състоянието на крайбрежните морски води, освен посочените по-горе мерки допълнително са планирани мерки за намаляване на натиска от корабоплаването и пристанищната дейност, както следва:

➢ **Транспорт**

- **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.

- **КТМ 21: Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура**.

➢ **Други**

- **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното

състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.

7.2.2 Подземни води

С цел **опазване и подобряване на химичното състояние на подземните води** са планирани следните мерки, насочени към движещите сили, причиняващи натиск върху подземните водни тела (ПВТ):

Движещи сили:

- **Урбанизирани територии**

▪ **КТМ 13: Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)** (мерки - Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите; Проучване и изграждане на необходимата инфраструктура за подобряване на питейното водоснабдяване; Ограничаване на водовземането за всяка друга цел, когато съществува риск да се засегне водовземането за питейно битово водоснабдяване на населението; Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване);

▪ **КТМ 21: Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура**

▪ **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.

➢ **Индустрия**

▪ **КТМ 10: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от промишлеността** (мерки - Ефективно въвеждане на принципа „замърсителят плаща“; Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги);

▪ **КТМ 16: Модернизиране или подобрения на пречиствателни станции за промишлени отпадъчни води** (мярка - Изменение или прекратяване на разрешителни за заустване на отпадъчни води, в резултат от преразглеждането им).

➢ **Селско стопанство**

▪ **КТМ 2: Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието,** със следните мерки - Биологични методи за ограничаване на еутрофикацията; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите;

▪ **КТМ 3: Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието** (мерки - Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита;

▪ **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.

➢ **Други**

▪ **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността.** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.

С цел **опазване и подобряване на количественото състояние на подземните води** са планирани следните мерки:

Движещи сили:

- **Урбанизирани територии**

▪ **КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства** (мерки - Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения; Намаляване на водовземането чрез въвеждане на водоспестяващи технологии; Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство за ефективно използване на водите;

▪ **КТМ 13: Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)** (мерки - Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите; Проучване и изграждане на необходимата инфраструктура за подобряване на питейното водоснабдяване; Ограничаване на водовземането за всяка друга цел, когато съществува риск да се засегне водовземането за питейно битово водоснабдяване на населението; Опазване на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване).

- **Индустрия**

▪ **КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства** (мерки - Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения; Намаляване на водовземането чрез въвеждане на водоспестяващи технологии; Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство за ефективно използване на водите.

- **Други**

▪ **КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността** (мерки - Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние; Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите; Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места; Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние; Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг; Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела; Подобряване на информацията за натиска и въздействията в резултат на промишлени отпадъчни води; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Подобряване достоверността на оценката на екологичното състояние; Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.

- **КТМ 99: Други превантивни мерки,** с конкретна мярка - Предотвратяване на влошаването на състоянието на водите от проекти и дейности на етап инвестиционните предложения; Справяне с неблагоприятните въздействия от водноелектрически централи

С цел подобряване на управлението на водите допълнително са планирани и други мерки, подробно описани в приложенията към раздела.

7.2.3. Мерки за водна ефективност и въвеждане на принципа за възстановяване на разходите за водни услуги

➢ **Урбанизирани територии**

- **КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства** (мерки - Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения; Намаляване на водовземането чрез въвеждане на водоспестяващи технологии; Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство за ефективно използване на водите);

- **КТМ 9: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата** (мерки - Ефективно въвеждане на принципа „замърсителя плаща"; Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги);

➢ **Индустрия**

- **КТМ 10: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от промишлеността** (мерки - Ефективно въвеждане на принципа „замърсителят плаща"; Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги);

- **КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства** (мерки - Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения; Намаляване на водовземането чрез въвеждане на водоспестяващи технологии; Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство за ефективно използване на водите);

➢ **Селско стопанство**

- **КТМ 11: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от земеделието** (мерки - Ефективно въвеждане на принципа „замърсителят плаща"; Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги);

- **КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства** (мерки - Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения; Намаляване на водовземането чрез въвеждане на водоспестяващи

технологии; Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване; Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство за ефективно използване на водите.

7.3. МЕРКИ В ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ, ИМАЩИ ЗНАЧЕНИЕ ЗА ПОСТИГАНЕ И НА ЦЕЛИТЕ В ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ В ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ

При планирането и избора на мерки в двата плана се отчита синергичния ефект от прилагането им, като някои мерки допринасят едновременно, както за постигане на добро състояние на водите, в съответствие с Рамкова директива за водите, така и за намаляване на риска от наводнения, съгласно Директивата за наводненията. Такива мерки са:

- **КТМ 6**: **Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела, различни от надлъжната непрекъснатост** (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.) с мярка: Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия с код HY_01)

За планираните структурни мерки в Приложение Ж – Национална програма за изпълнение към ПУРН 2022-2027г. е приложен подход за проверка възможността за обосноваване на изключения по чл.4.7 от РДВ. Подробна информация е представена в Раздел 5 на ПУРБ 2022-2027г.

7.4. МЕРКИ, СВЪРЗАНИ С АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

Конкретните мерки, насочени към намаляване на риска от наводнения и удовлетворяване целите на РДВ (мерките, залегнали в ПУРБ) еднакво добре трябва да реагират и на измененията на климата като отговарят на критериите на Климатичната проверка.

В Програмата от мерки към ПУРБ 2022-2027г. е заложен **ключов тип мярка (КТМ) 24: Адаптиране към изменението на климата**, с конкретна мярка - Смекчаване на натиска от климатичните промени.

7.5. ПОДХОД ЗА КЛИМАТИЧНА ПРОВЕРКА НА ПРОГРАМАТА ОТ МЕРКИ

Всеки отделен натиск е необходимо да бъде оценен как би се повлиял от промените, предвид изменението на климата, като целта на климатичната проверка е да се провери Програмата от мерки към ПУРБ, за да се даде сигурност, че мерките са насочени към натиск, с отчитане

изменението на климата и свързаните с него рискове са идентифицирани; включително, че са достатъчно гъвкави и подлежат на модификация към промяната на климата и следователно ще изпълнят и постигнат целите на РДВ в условията на променящия се климат.

Всяка мярка е оценена до колко е вероятно конкретната мярка да може да се справи с измененията в натиска поради климатичните промени и нейното представяне при въздействия от бъдещи климатични промени. Разработен и приложен е подход за оценка на натиска и въздействието върху повърхностните и подземните води от изменението на климата и оценка на наличието на вода за икономическите сектори[2]. Подходът е изготвен въз основа на проведено национално проучане *„Оценка на натиска и въздействието върху повърхностните и подземните води от изменението на климата и оценка на наличието на вода за икономическите сектори“ в ПУРБ 2016-2021г.*

Климатичната проверка на мерките включени в ПоМ към ПУРБ 2022-2027г. на БДЧР е представена в Приложение № 7.3. Констатират се редица несигурности по отношение на климатична проверка на програмата от мерки, произтичащи от сценариите за изменението на климата и от процеси, които контролират поведението на водните тела, като косвените въздействия на климатичните промени не могат достоверно да бъдат оценени.

7.6. ИКОНОМИЧЕСКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛЕН АНАЛИЗ НА ПРОГРАМАТА ОТ МЕРКИ

Институционалният анализ на Програмата от мерки, планирана за ЧРБУ за периода 2022-2027 година представлява анализ на различните институции, които са отговорни за тяхното прилагане в плановия период.

Програмата от мерки включва в себе си разнообразни мерки и на база конкретните цели за подобряване състоянието на повърхностните и подземните водни тела, в ПУРБ е предвидено те да бъдат изпълнявани от голям брой институции, организации и икономически субекти.

Идентифицирани са следните отговорни институции за изпълнение на Програмата от мерки:

- Министерството на околната среда и водите и неговите структури, включително Басейнова дирекция „Черноморски район“;
- Министерството на земеделието и храните и неговите структури;
- Министерството на здравеопазването и неговите структури;
- ВиК-асоциации;
- Общини;
- Титуляри на издадени разрешителни за водовземане/ползване на повърхностни и подземни води;

[2] Подходът е публикуван на интернет страницата на МОСВ на адрес: http://www5.moew.government.bg/?page_id=50138

- Представители на бизнеса – собственици на индустриални предприятия, инвеститори и други.

В следващата таблица са представени отговорните институции за изпълнението на мерки обобщени по ключов тип мерки, като в описание са дадени по-значимите мерки, свързани с изпълнението на типа.

Таблица 4 Отговорни институции

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Мярка (описание)	Отговорни институции
1	**Изграждане или модернизиране на пречиствателни станции за отпадъчни води**	**Градски отпадъчни води**	Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места; Изграждане или модернизиране на пречиствателни станции за отпадъчни води; Изграждане на нови локални системи за пречистване на отпадъчни води специално за ваканционни селища, като се има предвид сезонния натиск; Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на производствени отпадъчни води, заустване във водни обекти	Общини и ВиК
2	**Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието**	**Дифузно замърсяване**	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници Спазване на изискванията за оползотворяване на утайките от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води при употребата им в земеделието Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите Прилагане на екологични практики или най-добрите налични техники за ограничаване на отвеждането в подземните води на замърсяващи вещества Биологични методи за ограничаване на еутрофикацията	МЗХ, РИОСВ, ИАРА, предприятия и фирми

3	**Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието**	**Дифузно замърсяване**	Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита	МЗХ
5	**Подобряване на надлъжната непрекъснатост (напр. създаване на рибни проходи, разрушаване на стари бентове)**	**Хидроморфология**	Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите	МЗХ, БД, МОСВ, общини, "Напоителни системи" ЕАД
6	**Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.)**	**Хидроморфология**	Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките Прилагане на ОВОС за инвестиционни предложения/проекти, свързани с ново изменение на физичните характеристики на повърхностни водни тела Подобряване на оценката на хидроморфологичния натиск	МЗХ, БД, МОСВ, РИОСВ
7	**Подобряване на режима на оттока и/или определяне на екологичен отток**	**Контрол върху водовземането**	Изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане от повърхностни води, в резултат от преразглеждането им Оптимизиране на водовземането с цел недопускане влошаване на състоянието на водите Осигуряване на измерване на количеството повърхностните води Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите Осигуряване на екологичния отток Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита	БД, МОСВ, титуляри на разрешителни
8	**Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства**	**Ефективно използване на водите**	Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения Намаляване на водовземането чрез	МЗХ, МОСВ, ВиК оператори, Общини

			въвеждане на водоспестяващи технологии Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство за ефективно използване на водите Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за водовземане от повърхностни и от подземни води, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите	
9	**Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата**	**Възстановяване на разходите за водни услуги**	Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги; Ефективно въвеждане на принципа „замърсителят плаща“	МОСВ, БД
10	**Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от промишлеността**	**Възстановяване на разходите за водни услуги**	Ефективно въвеждане на принципа "замърсителят плаща" Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги	източник на натиска МОСВ
11	**Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от земеделието**	**Възстановяване на разходите за водни услуги**	Ефективно въвеждане на принципа „замърсителят плаща“ Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги	източник на натиска МОСВ
13	**Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)**	**Подобряване на управлението** **Опазване на водовземането**	Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване Ограничаване на водовземането за всяка друга цел, когато съществува риск да се засегне водовземането за питейно битово водоснабдяване на населението Проучване и изграждане на необходимата инфраструктура за подобряване на питейното водоснабдяване Проучване и изграждане на необходимата инфраструктура за подобряване на питейното водоснабдяване	ВиК-оператори

			Приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите	МОСВ
14	**Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността**	**Подобряване на управлението** **Контрол на водовземането** **Дифузно замърсяване** **Други значителни неблагоприятни въздействия**	Подобряване на управлението на водите в зоните за защита на водите Подобряване на мониторинга на количественото състояние на подземните води Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места Подобряване на надеждността на оценката на екологичното състояние Подобряване на мониторинга за оценка на екологичното състояние/потенциала на повърхностните водни тела Подобряване на информацията за натиска и въздействията върху водите чрез осигуряване на представителност на данните от собствен мониторинг Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство и населените места Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води Определяне на зони за възпроизводство на рибната фауна	БД, МОСВ МОСВ, ИАОС, НИМХ МЗХ БД
15	**Мерки за поетапно прекратяване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни опасни вещества или за намаляване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни вещества**	**Приоритетни вещества в повърхностни води**	Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/приоритетни вещества Подобряване на оценките на химичното състояние на повърхностните води	ИАОС БД

16	**Модернизиране или подобрения на пречиствателни станции за промишлени отпадъчни води (включително от земеделски стопанства)**	**КПКЗ** **Точково заустване на отпадъчни води**	Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни тела, вкл.изграждане на свързаните с това съоръжения	БД
17	**Мерки за намаляване на седиментите от почвената ерозия и повърхностния отток (surface runoff)**	**Хидроморфология**	Намаляване на ерозията на водосбора	МЗХ
18	**Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от инвазивни чужди видове или внесени заболявания**	**Други превантивни мерки**	Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита	БД
19	**Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от почивни дейности, включително любителски риболов**	**Други превантивни мерки**	Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита	БД
20	**Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от риболова и други видове експлоатация/отстраняване на животни и растения**	**Други превантивни мерки**	Опазване и подобряване на състоянието на зони за защита	ИАРА
21	**Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура**	**Точково заустване на отпадъчни води** **Дифузно замърсяване** **Пряко отвеждане на замърсители в подземните води** **Други превантивни мерки**	Осигуряване на подходящо пречистване на производствени отпадъчни води Намаляване на дифузното замърсяване от промишлени дейности Класифициране на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал по отношение на водите Класифициране на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал по отношение на водите Ограничаване на замърсяването на повърхностните води	БД РИОСВ РИОСВ

23	**Мерки за естествено задържане на води**	**Други значителни неблагоприятни въздействия**	Подобряване на естественото задържане на водата	РИОСВ
24	**Адаптиране към изменението на климата**	**Други значителни неблагоприятни въздействия**	Смекчаване на натиска от климатичните промени Подобряване на естественото задържане на водата	БД, МОСВ, МЗХ и др. РИОСВ

Програмата от мерки в настоящия ПУРБ е базирана на прецизираните натиск, въздействие и състояние с по-висока степен на достоверност, и в този контекст надгражда предходната. Очаква се комбинирането на съществуващи и новоидентифицирани мерки от ПУРБ, както и на мерки от ПУРН 2022-2027, да обезпечи постигането на идентифицираните екологични цели в регламентираните срокове.